

Memorie bij de Programmabegroting 2022

De uitvoering centraal!

Memorie bij de Programmabegroting 2022

De uitvoering centraal!

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Ruimte voor transitie	7
2. Sterker uit de corona-crisis	11
3. Provinciebestuur in balans	15
Begroting 2022 op hoofdlijnen	23

Inleiding

Deze Memorie bij de Programmabegroting 2022 voorziet in een strategische duiding van waar het nieuw gevormde provinciebestuur staat in de beleidsperiode 2019 – 2023 en in relatie tot actuele maatschappelijke vraagstukken voor de Provincie Limburg. De Memorie is aanvullend op de Programmabegroting 2022.

De aandacht van het provinciebestuur en de organisatie is in 2019 en 2020 met name gericht geweest op het voorbereiden van de 32 kaderstellende beleidsdocumenten.

Vanaf 2020 is de aandacht vooral uitgegaan naar 'de uitvoering' en hebben de Staten beslist over 27 Projectbesluiten met grote uitvoerende impact, zoals: het mobiliteitsprogramma, fondsvergroting LEF, financiering Enexis, financiering uitbreiding VDL Nedcar, Brightsite, ontwikkeling Railterminal Greenport Venlo en Acquisitie Hessing Supervers.

Uit de Programmabegroting 2022 kunt u opmaken dat er voor het Provinciebestuur nog een forse uitdaging ligt om alle afgesproken ambities tot uitvoering te brengen. Dit is leidend voor het college.

Tegelijk kan het provinciebestuur niet alleen maar uitvoeren wat in 2019 en 2020 is afgesproken.

Limburg heeft namelijk voortdurend te maken met wijzigende omstandigheden, nieuwe ontwikkelingen en urgente kwesties die vragen om een responsief provinciebestuur.

Wij signaleren daarbij voor 2022 de volgende kwesties en centrale vragen:

1. *Hoe kunnen wij planologisch en programmatisch ruimte maken voor majeure transitieopgaven: klimaatadaptatie en wateropgaven, stikstofreductie en natuurherstel, duurzame mobiliteit, de energietransitie en een veranderende woningmarkt?*
2. *Hoe komen wij economisch én sociaal sterker uit de coronacrisis? Hoe bouwen wij daarbij voort op de kracht van ons missiegedreven economisch beleid, onze sociale agenda en de herstelmaatregelen die sinds 2020 in gang zijn gezet?*
3. *Hoe houden wij het provinciebestuur bestuurlijk en financieel in balans? Hoe spelen wij daarbij ook actief in op de kansen van aanstaande nationale en Europese programma's?*

Deze thema's zijn als leidend genomen voor deze Memorie bij de Programmabegroting 2022.

Tegelijk raken deze thema's ook alle domeinen van het provinciebestuur en onze begroting. Denk aan de impact van de coronamaatregelen en de watersnood van juli 2021. Denk ook aan de mogelijkheden die nationale en Europese fondsen kunnen bieden waar onze ambities groot zijn en de provinciale middelen beperkt. En Limburg heeft bij alles behoefte aan een provinciebestuur dat besluitvaardig en slagvaardig opereert. Daarbij zullen wij waar mogelijk ook allianties sluiten om onze slagkracht te versterken, nationaal en internationaal.

I. Ruimte voor transitie

Delen van Limburg en buurregio's zijn in 2021 getroffen door hevige regenval en vervolgens watersnood. Op de eerste plaats gaat onze aandacht uit naar het ondersteunen van inwoners en ondernemers die hard zijn getroffen, via inzet van de nationale regelingen die beschikbaar zijn en komen (w.o. de Wts, NOW en TVL). De Provincie Limburg vervult een coördinerende rol bij de verdere aanpak van de wateroverlast, onder andere bij het overleg met het Rijk. In de coördinatie gaat de aandacht primair uit naar: een goede waterschaderegeling; een robuust Limburgs watersysteem; en het bevorderen van eenduidige communicatie. Tegelijk staat het provinciebestuur in 2021 en 2022 voor belangrijke keuzes die ons lange termijnbeleid bepalen. De watersnood die ook de aangrenzende regio's in België en Duitsland zwaar heeft getroffen, toont eens te meer aan dat waterbeheer een grensoverschrijdende aanpak vereist.

De Omgevingsvisie geeft ruimtelijk richting aan de manieren waarop Limburg klaargemaakt wordt voor de toekomst. De ontwerp-Omgevingsvisie heeft ter inzage gelegen en er zijn 278 zienswijzen ingediend. Najaar 2021 is voorzien dat Provinciale Staten beslissen over de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. In ons omgevingsbeleid moet volop aandacht zijn voor een goede balans voor wonen, werken, leven en natuurontwikkeling. Tegelijk is er de noodzaak om in onze omgeving meer ruimte te maken voor de veranderingen in ons klimaat: klimaatadaptatie en wateropgaven, stikstofreductie en natuurherstel en de energietransitie. Ook worden we geconfronteerd met een veranderende woningmarkt. Dat vraagt richting en ruimte, planologisch-juridisch en ook programmatisch-financieel, met als streven meer ruimtelijke integraliteit.

Alle overheden hebben in het Deltaprogramma afgesproken ernaar te streven Nederland in 2050 klimaat-adaptief te laten zijn. Provinciale Staten zijn geïnformeerd over het advies aan van de Deltacommissaris naar aanleiding van de Bestuursopdracht Waterveiligheid.

Het Provinciaal Waterprogramma is een uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie voor het onderdeel water. In het waterprogramma wordt uitwerking gegeven aan het provinciaal beleid op het gebied van hoogwaterbescherming, watertekort-droogte en verbetering van de waterkwaliteit. De klimaatverandering zet door en we houden daarom rekening met extremer weer, hogere temperaturen met meer verdamping, langere perioden van droogte en meer hevige buien. Het Voorontwerp Provinciaal Waterprogramma 2022-2027 is februari 2021 gepresenteerd. Dit programma is tot stand gekomen met inbreng van vele partijen zoals het Waterschap Limburg en WML, medeoverheden in binnen- en buitenland en Limburgse belangenorganisaties. Voorzien is het waterprogramma ter vaststelling aan te bieden voor de Statenvergadering van november 2021. Het waterprogramma is kaderstellend voor uitvoering van het waterbeleid door het Waterschap Limburg.

Het Rijk heeft in april 2020 een structurele aanpak stikstof gepresenteerd, met daarin opgenomen maatregelen ten aanzien van stikstofreductie en natuurherstel. De Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) is op 1 juli 2021 in

werking getreden. Daarnaast stelt het Rijk voor natuurherstel en natuurontwikkeling drie miljard euro beschikbaar via het landelijke Programma Natuur. De financiering is aanvullend op de afspraken in het Natuurpact (2013). De provincie Limburg heeft in het kader van dit landelijke Programma Natuur voor de periode 2021-2023 een aanvraag bij het Rijk ingediend ter waarde van € 61,8 mln. Deze is inmiddels ook toegekend. Een aanvraag voor de periode 2024-2030 wordt in 2021 en 2022 voorbereid. Provinciale Staten zijn ook geïnformeerd over het proces tot het Statenvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering.

In het Statenvoorstel worden de uitgangspunten voor de gebiedsgerichte aanpak voor zowel de stikstofreductie als het natuurherstel vastgelegd. Dit wordt vervolgens uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied met kwaliteitsverbetering in al onze stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Mede op verzoek van de terreinbeherende organisaties en Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) wordt het moment benut om gezamenlijk vanuit een breder perspectief naar de toekomst van landschapsbeheer in Limburg te kijken en daarmee dus verder dan alleen het opvullen van de ontstane leemte met het wegvallen van het IKL. De Provincie neemt het voortouw in deze verkenning.

In het Landbouwkader Koers naar de Toekomst 2020-2023 wordt uitwerking gegeven aan de ambitie om de positie van Limburg als toonaangevende agrarische regio, die duurzame oplossingen voor maatschappelijke opgaven biedt, verder te versterken. In 2022 komt er meer focus op de realisatie van de doelen, onder meer via het Actieplan Natuur Inclusieve Landbouw en het Platform Vitale Veehouderij. In de jaarlijks terugkerende Rollende Uitvoeringsagenda zullen we specifiek hierop ingaan.

Verduurzaming van de mobiliteit krijgt aandacht, net als de toepasbaarheid van allerlei (technische) innovaties en data daarbij. We investeren in 'smart mobility' en 'smart logistics' vanuit het uitvoeringskader 'Slim, Veilig, Duurzaam'. Onze mobiliteitsbehoefte is als gevolg van COVID-19 veranderd. Het aantal reizigers in het openbaar vervoer is sterk afgenomen en ook de dienstregeling is tijdelijk aangepast aan de lagere vervoervraag. Het jaar 2022 staat vooral in het teken van: het terugwinnen van reizigers voor het OV; het vasthouden van gespreid reizen over de dag en de week (werken op afstand, spits mijden); de financiële gezondheid van het openbaar vervoer; en het verantwoord afbouwen van de steunmaatregelen.

Bij de provincie Limburg pakken we "spreiden en mijden" op onder Slim Veilig Duurzaam in een separate aanpak voor bedrijven én onderwijs. De provincies hebben de Minister en Tweede Kamer opgeroepen om te steunen bij de regionaal gedifferentieerde aanpak met werkgevers, werknemers en onderwijsinstellingen. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat werkt inmiddels ook aan een nationale aanpak.

Wij werken tot 2023 door aan het aantrekkelijker maken van de fiets als vervoermiddel, onder meer door de realisatie van de afgesproken veertien gemeentelijke en twee provinciale fietsprojecten.

Onze ambitie is het realiseren van een voor Limburg passende energiemix voor de toekomst. Hier zetten wij vanuit onze Provinciale Energie Strategie (PES) op in. Tevens zullen wij hiervoor onze rol pakken bij de uitvoering van wetten en wettelijk geborgde afspraken, zoals het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategieën (RES). Ook stimuleren wij energiebesparing en –opwek via leningen en subsidies, zoals met de regeling 'Duurzaam Thuis' en het Limburgs Energie Fonds. En de Provincie Limburg zet in op een toekomstbestendige energie-infrastructuur en een energietransitie ingebed in de leefomgeving.

We richten onze inzet nog meer op een circulaire economie, waarin energie, grondstoffen, materialen en componenten (halffabricaten) zo lang mogelijk en weloverwogen van waarde blijven voor productie en consumptie. Er zal nog een grote stap gezet moeten worden bij het realiseren van alle afgesproken ambities tot 2023. Een belangrijk element in de Omgevingsvisie betreft de Limburgse Zonneladder, die wij hanteren voor de ruimtelijke inpassing van duurzame energie-opwek met zonnepanelen.

Aanvullend op het uitvoeren van de eerder afgesproken milieutaken zullen we in 2022 invulling geven aan de voorbereidingen tot een uitvoeringsprogramma voor onze deelname aan het Schone Lucht Akkoord en het actualiseren van geluidbelastingkaarten voor provinciale wegen.

Onder druk van het grote nationale woningtekort, in combinatie met een historisch lage hypotheekrente, zien we ook in Limburg de woningprijzen stijgen. Naast nieuwbouw zijn ook herstructurering en herbestemming van leegstaand vastgoed voor ons van groot belang, om te voorzien in voldoende, passende en betaalbare huisvesting. We zien kansen op het terrein van flexwonen om snel en adequaat in te spelen op een acute vraag naar woonruimte. Limburg heeft voor deze complexe woonopgaven structurele steun van het Rijk nodig.

2. Sterker uit de corona-crisis

2020 en 2021 hebben sterk in het teken gestaan van de corona-pandemie en de beschermende maatregelen die een stempel hebben gedrukt op veel ouders en kinderen, ondernemers en werknemers, studenten en docenten, vrijwilligers, sporters etc. We zien dat, zowel in het economische als in het sociale domein, die sectoren en kwetsbare groepen extra hard zijn getroffen die sterk afhankelijk zijn van het onderlinge contact.

De steunmaatregelen van de nationale overheid hebben veel faillissementen en grote werkloosheid voorkomen. Het Provinciebestuur heeft sinds voorjaar 2020 ook diverse steunmaatregelen getroffen om in te spelen op de coronacrisis. Tegelijk zijn vanaf de Voorjaarsnota 2020 binnen de beleidskaders en uitvoeringsprogramma's anticiperende maatregelen getroffen om het herstel in Limburg extra impulsen te geven. Hierover zijn Provinciale Staten steeds geïnformeerd met de zeventien voortgangsberichten vanaf maart 2020.

Met de rapportage van de taskforce Brede Economische Sociale Taskforce (BEST) is het perspectief ook verder in de tijd gelegd. De adviezen en perspectieven van de BEST stimuleren om de ingezette koers en gerichte maatregelen tot steun en herstel voort te zetten. De principes van duurzame groei en brede welvaart zijn verankerd in ons missiegedreven economische beleid en onze sociale agenda.

Na de rapportage BEST en de Statenconferentie van 12 februari 2021 loopt er ook een dialoog over het oprichten van een Kenniscentrum Brede Welvaart. Wij zullen u separaat informeren over de voorgenomen vervolgstappen.

2.1 Missiegedreven economisch beleid

De economie toont op dit moment grote veerkracht en de vooruitzichten zijn gunstig, wat een kleinere permanente schade aannemelijk maakt. De economie in Limburg is terug op het niveau van voor de coronacrisis, met in Midden- en Noord-Limburg zelfs een kleine groei. Ondanks de positieve ontwikkeling en vooruitzichten op economisch herstel na corona zijn er nog veel onzekerheden. Zo weten we niet precies hoe lang de crisis nog gaat duren. Er is een behoorlijke schuldenlast ontstaan bij veel ondernemers als gevolg van de pandemie die terugbetaald zal moeten worden. Met name het MKB in de toeristische, horeca, cultuur- en evenementensector is hard getroffen en de vraag is hoe het herstel hier zal verlopen. Ook zal het herstel per sector verschillen.

Onze missiegedreven economische agenda en onze regionale innovatiestrategie (RIS3) bieden het perspectief om vanuit de innovatiekracht van onze Brightlands Campussen en onze Kennis-As te bewegen naar duurzame economische groei. We versterken de weerbaarheid en wendbaarheid van de regionale economie door vanuit onze innovatiekracht in te spelen op de veranderingen in de samenleving. Onze missies zijn 'Limburg maakt gezond!' en 'Limburg maakt energiek!'. Met het LIOF investeren we via het programma 'Limburg toekomstbestendig' en diverse faciliteiten (Business Development Fund en MKB-Leningenfondsen) in het ondernemerschap en de innovatiekracht van het Limburgse MKB.

Naar verwachting zal het LBDF 2.0 met ingang van 2022 operationeel zijn. Ook heeft LIOF specifiek voor de toeristische sector een programma voor MKB-innovatie opgesteld dat in uitvoering is. Wij richten ons ook in het bijzonder op de ontwikkeling van de in Limburg sterk vertegenwoordigde sectoren logistiek, industrie, toerisme en landbouw/ agrifood waarvoor ook specifieke kaders en programma's zijn opgesteld.

De werkgelegenheid trekt in de loop van 2022 flink aan en de arbeidsmarkt is (gelijk voor de crisis) inmiddels alweer 'krap', met name in de zorg, logistiek en technische beroepen. Op de lange termijn hebben werkenden, werkzoekenden en werkgevers ook te maken met steeds snellere veranderingen (transities), zoals digitalisering, toepassing van (digitale) technologie en flexibilisering van de arbeidsmarkt, waardoor bestaande banen veranderen of verdwijnen maar ook nieuwe banen ontstaan. Tegelijkertijd beschikt Limburg nog over een relatief omvangrijk onbenut arbeidspotentieel omdat een te grote groep Limburgers nog langs de kant staat. Met 'Limburg Leert' en de Techniekcoalitie Limburg wordt het Limburgse scholingsaanbod afgestemd op de behoeften van de beroepsbevolking en ontsloten via een digitaal platform. Het hebben van werk is een belangrijke factor in het verhogen van de zelfredzaamheid en het welzijn (brede welvaart). Hiertoe ondersteunen wij Leo Loopbaan, dat leven lang ontwikkelen stimuleert met scholing en coaching. In 2022 worden twee projecten afgerond die zijn ondersteund voor scholingstrajecten in het kader van het landelijke "Regionaal Investeringsfonds mbo" (RIF), namelijk het project "Voordeel & Vervolg" en "CIV Gebouwde Omgeving". We bouwen verder aan de goede samenwerking tussen de Limburgse onderwijsinstellingen door duurzame borging van de Educatieve Agenda Limburg en we ondersteunen STEAM Limburg, gericht op wetenschap en technologie in het basisonderwijs.

2.2 Sociale Agenda

De Sociale Agenda is gericht op het vergroten van zelfredzaamheid en samenredzaamheid van Limburgers en met name Limburgers in een kwetsbare positie. Limburg scoort slechter dan de rest van Nederland als het gaat om (arbeids)participatie, onderwijs, gezondheid, opvoeding en sociaal kapitaal. De coronacrisis heeft de kloof verdiept tussen kwetsbare en niet-/minder kwetsbare burgers. Juist de kwetsbare groepen zijn extra hard getroffen en deze groep is uitgebreid. Onze inzet en middelen van de Sociale Agenda zetten we in op het verkleinen van de voornoemde kloof waarbij we vanuit de vier programmalijnen in het uitvoeringsprogramma en in de komende periode nog nadrukkelijker inzetten op samenredzaamheid.

Vanuit de Sociale Agenda maken we optimaal gebruik van de provinciale sociale basisinfrastructuur: de erkende Maatschappelijke Organisaties, Burgerkracht Limburg en Stichting Cubiss Limburg door de koers vanuit de Sociale Agenda bij de vaststelling van de jaarlijkse activiteiten van deze organisaties hierop af te stemmen. Wij ondersteunen initiatieven die gericht zijn op het vergroten van de gezondheid en participatie van Limburgers in een kwetsbare positie, zoals op het gebied van 'Kansrijke start' en 'Gezonde scholen'. Het plan Limburg Positief Gezond wordt in 2022 afgerond. De realisatie van de afgesproken 8000 leerwerkplekken wordt voort gezet. Met de integrale wijkenaanpak leggen we ook de verbinding met onze stedelijke programma's en de veiligheidsagenda.

In 2022 is een tweede effectmeting voor de Sociale Agenda voorzien.

2.3. Sport, bewegen en cultuur

Sport, bewegen en cultuur raakt alle inwoners en veel organisaties in Limburg. Het stimuleert participatie in de samenleving, draagt bij aan een gezonde, actieve en creatieve leefstijl en heeft positieve effecten op andere beleidsterreinen zoals toerisme, economie-innovatie en onderwijs. De sport- en cultuursector is hard getroffen door Corona en de gevolgen zullen nog merkbaar blijven. Dit terwijl juist nu de betrokken projecten en activiteiten, veelal opgezet en/ of ondersteund door talrijke vrijwilligers, voor iedereen in Limburg van grote betekenis kunnen zijn. Zij verdienen onze aandacht en ondersteuning.

Het is van belang dat Limburgers kunnen blijven genieten en profiteren van een divers en aansprekend sportief en cultureel aanbod. Om continuïteit en stabiliteit te bieden zetten wij in 2022 in beginsel voort wat in dit kader de afgelopen periode (Beleidskader Sport 2020-2023 en Beleidsprogramma Cultuur 2020-2021) is ingezet. De veelzijdigheid daarvan helpt de sectoren, van amateur-kunsten/ breedtesport tot professionele culturele organisaties en topsport, het beste bij herstel en opbouw na Corona. Zo hebben wij volop aandacht voor participatie, ontplooiing en evenementen. Onze steunfunctiestructuur moet het veld optimaal van dienst zijn en houden wij daartoe tegen het licht. Wij zetten in op het versterken van de infrastructuur in héél Limburg. Wij blijven waar mogelijk het veld ondersteunen in het zich herpakken en het omgaan met de gevolgen van de Coronacrisis, in afstemming met het Rijk en de gemeenten.

3. Provinciebestuur in balans

Na een periode van politiek-bestuurlijke crisis en de formatie is een nieuw college van gedeputeerden benoemd en is de benoeming van een Commissaris van de Koning eind 2021 voorzien. De doorontwikkeling van de bestuurscultuur is een thema dat ook in 2022 de agenda mede zal bepalen. Nog in 2021 is voorzien het onderzoeksdeel op te leveren en de uitkomsten inclusief de aanbevelingen te bespreken met Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Wij hebben goede voortgang geboekt in het werven van Europese programma's en ook hebben wij goede zaken kunnen doen bij de Nationale programma's zoals voor de Regiodeals voor Noord-Limburg en Parkstad. In de periode 2014-2020 is tot 1 maart 2021 voor Limburgse projecten voor circa € 444,5 mln. aan middelen uit de EU ontvangen. Wij gaan er van uit dat door de partners in de Provincie Limburg ook voor de aankomende nieuwe Programma periode 2021-2027 een vergelijkbaar bedrag zal worden geworven. Evenals in voorgaande periode willen wij bevorderen dat Limburgse ondernemers, (kennis)instellingen en inwoners/ gemeenten, de komende programmaperiode zo goed mogelijk gebruik maken van, zowel de decentrale Europese programma's als de centrale Europese programma's. Wij hebben met de Voorjaarsnota 2020 € 7 mln. extra voor cofinanciering vrijgemaakt.

Om optimaal gebruik te maken van de grotere Europese en Nationale fondsen kiezen wij in eerste instantie voor een beperkt aantal sterke en kansrijke proposities (Flagships). De grote fondsen zoals het Nationaal Groeifonds, de Europese fondsen Recovery and Resilience Facility (RRF) en het Just Transition Fund (JTF) zijn hierin richting gevend.

Limburg heeft Nederland ook de komende jaren veel te bieden. Het provinciebestuur heeft 31 maart 2021 de ambities gepresenteerd voor samenwerking met een volgend kabinet door middel van het Limburgs Pact. Zo zetten wij voor een nieuw regeerakkoord met prioriteit in op een nationaal commitment voor de kandidatuur van de Zuid-Limburgse grensregio voor de Einstein Telescoop, verduurzaming van de Limburgse industrie (o.a. Chemelot en VDL) en gezondheid in Limburg. In Den Haag en Brussel zullen we gezamenlijk optrekken binnen het samenwerkingsverband van provincies (respectievelijk IPO/HNP) ten behoeve van een goede positionering van het midden bestuur in Nederland en de EU. De derde editie van de grenslandconferentie vindt plaats op 30 september 2021 in Enschede. Tijdens de Grenslandconferentie wordt ook uitgebreid stilgestaan bij Corona-crisis, de lessons learned en de blik naar de toekomst.

Financieel perspectief

Introductie

De afgelopen jaren is in de voorjaarsnota's en memories bij de begrotingen 'de nieuwe financiële werkelijkheid' geïntroduceerd. Kern is dat, hoewel nog altijd financieel zeer gezond, de provinciale financiën soms niet aansluiten bij het hoge ambitie niveau en de externe verwachtingen. Deze nieuwe werkelijkheid vergt ook andere rol van de financiële functie. Deze is vertaald in de onderstaande visie:

Wij streven naar een bestuur dat besluiten kan nemen op grond van volledige, onafhankelijke en duidelijke informatie (**het nu**) en in staat is haar besluiten te plaatsen in het perspectief van haar vorige besluiten (het **verleden**) en in het perspectief van de nog te nemen besluiten (**de toekomst**)

De implementatie van deze visie is een proces en in dit deel van de memorie worden hiertoe de eerste lijnen uitgezet:

Strategisch

De begroting 2022 is een weergave en vertaling van de vastgestelde beleidskaders. Middels deze beleidskaders is een groot deel van de financiële middelen voor deze Statenperiode verankerd. Doorlopend beleid vanuit de vorige statenperiode is kritisch beschouwd in het licht van de omvangrijke taakstelling die financiering de beleidsambities mede mogelijk maakt. Ook de resterende begrotingsruimte binnen deze Statenperiode is nihil. Dit betekent dat provinciaal beleid voornamelijk gefinancierd wordt uit de resterende intensiveringsmiddelen, binnen de door uw Staten vastgestelde beleidskaders. Tegenvallers in de ontwikkeling van het provinciefonds en de opcenten MRB zetten de restantruimte daarbij verder onder druk.

Dit impliceert echter geenszins een ambitieeloos en werkeloos college. De uitvoering van beleid en de uitvoeringskracht van de Provincie als organisatie is een grote opgave op zichzelf. Tekenend hiervoor is bijvoorbeeld de omvang van overboekingsvoorstellen in de jaarrekening 2020, die laten zien dat kwalitatief hoogstaande uitvoering soms meer tijd vraagt dan verwacht. Eenvoudig gesteld, moeten we afmaken waar we aan begonnen zijn. De beleidskaders bieden wél ruimte om accenten te leggen en te prioriteren, inspelend op de sterk veranderende omgeving.

Tot slot grijpt dit college kansen om buiten de Provincie financiering te verwerven voor de opgaven. Dit speelt bijvoorbeeld voor de grote opgaven op het vlak van natuur en stikstof waar het Rijk middelen voor beschikbaar stelt, maar ook voor de Europees en nationaal beschikbare fondsen in de vorm van het JTF (Just Transition Fund), RRF (Recovery and Resilience Fund), Nationaal Groeifonds en Invest NL. Hierbij moeten wij constateren dat dit niet alleen een kans en een wens is. Maar daadwerkelijk een noodzakelijkheid om als Provincie Limburg het ambitieniveau van de afgelopen jaren te handhaven en de reeds ingezette ontwikkelingen in stand te houden. De aandrijver van onze Provinciale financiën verschuift van de inzet van vermogen en reserves, naar de focus op de reguliere exploitatie inkomsten uit Provinciefonds, MRB en beleggingsresultaat. Immers de wens van uw Staten is om de Immunisatiereserve in stand te houden, of zelfs te indexeren, ten einde ook langjarig een financieel daadkrachtig provinciebestuur te garanderen. Dit in lijn met motie 2512 om de Immunisatiereserve te indexeren. Kijkend naar de exploitatie zien wij uitdagingen in het op peil houden van de inkomsten gezien de verwachting dat het Provinciefonds als gevolgd van de accresontwikkeling eerder zal dalen dan stijgen, er nog onzekerheid is over de veranderingen rondom MRB en dat het in het huidige renteklimaat en de risico's in onze portefeuille publieke taak niet haalbaar is om de historische rendementen te evenaren. In dit kader wordt ook de opvolging van de motie 2512 beschouwd. Hiertoe zal een informeel stuk worden voorbereid met scenario's hoe het provinciale vermogen waardevast kan worden gehouden, terwijl de begroting en bijhorende meerjarenraming structureel sluitend blijft en een duurzaam financieel evenwicht kent.

Ten aanzien het Provinciefonds en het Provinciaal belastinggebied zijn er bovendien een aantal noemenswaardige ontwikkelingen gaande op IPO en landelijk niveau:

- Het rapport onderzoek belasting gebied is afgerond en bevat een verkenning van neutraal diverse alternatieven voor het huidige stelsel.
- Adviesbureau Cebeon is voor het gezamenlijke traject met BZK en IPO gestart met een onderzoek naar de herijking van het verdeelmodel van het Provinciefonds.

Het ROB verwoordt het belang van deze ontwikkelingen krachtig:

“De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) constateert dat het decentraal bestuur onder grote financiële druk staat. Gemeenten en provincies zijn voor hun inkomsten in grote mate afhankelijk van het Rijk. De omvang en de ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeente- en provinciefonds is daarbij van essentieel belang. Daar komt op dit moment de grote onzekerheid bij over hoe fundamenteel en verstrekkend de financiële gevolgen van de coronacrisis zullen zijn. Tegelijkertijd hebben provincies, gemeenten en waterschappen een cruciale rol in grote, langjarige opgaven zoals woningbouw, klimaatadaptatie en verduurzaming.”

Dit college zal zich inzetten voor de belangen van Limburg in IPO verband en richting het Rijk, waarbij de kernboodschap is dat decentrale verantwoordelijkheden gepaard moeten gaan met passende financiering om een sterk decentraal bestuur in stand te houden.

Technisch

De begroting en jaarstukken zijn de afgelopen jaren gegroeid in letterlijke en figuurlijke zin tot zeer omvangrijke naslagwerken. Op enige moment ontstaat het risico dat door de veelheid van gegevens, wij ons doel voorbijschieten en de informatievoorziening ondoorgondelijk wordt. Dit college onderschrijft de door uw Staten onderschreven wens om tot meer overzichtelijk en kernachtige informatie te komen. Een deel van deze winst kan behaald worden in de verdere digitalisering, waar de in werkgroepen van uw Staten uitgesproken wensen nu zijn opgenomen in een pakket van eisen en wensen voor mogelijke aanbieders. De aanbesteding hiertoe is opgestart. Dit in lijn met toezegging 8934, dat systeemvoorbereidingen getroffen worden zodat onmiddellijk na de statenverkiezingen van 2023 de veranderingen in het digitaal aanbieden van de Planning en Control-stukken zijn doorgevoerd. Wij koersen op dit moment echter al op het digitaal aanbieden van de Jaarstukken 2021.

Maar uiteraard is techniek niet alles. Wij zullen ook scherpere keuzes moeten maken in met name de kwalitatieve beschrijvingen in de P&C producten die zich, kijkend vanuit een fris perspectief, soms kenmerken door breedsprakigheid, herhaling maar ook overlap met de uitvoerige beschrijvingen in de beleidskaders. Het samenspel van vraag en aanbod van informatie tussen Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten kan scherper. Dit streven is nog niet vertaald in de voorliggende begroting, die al in een ver stadium was bij start van dit college, maar zal in de navolgende producten evident zichtbaar worden. Nieuwe kenmerken zullen zijn:

- Compacter: Minder gegevens, maar meer informatie;
- Meer beeldend: Een afbeelding zegt meer dan duizend woorden;
- Een aanvulling op de 3W vragen:
 1. Wat willen we bereiken;
 2. Wat gaan we daarvoor doen;
 3. Wat mag het kosten;
 4. Wie gaat het betalen en hoe;
 5. Waarom doen wij het;
 6. Wat gebeurt als we het niet doen.
- Risico analyse: Verdiepen op de balansrisico's en verdere vooruitblik weerstandsparagraaf.

Om de omvang van de huidige begroting te verminderen is wel scherp te aanbracht in het aanbod van financiële informatie om het aantal pagina's te verminderen. Zo zijn de investeringen reeds conform Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) toegelicht in de financiële begroting en daarom niet nogmaals bij de programma's opgenomen. Ook zijn de relaties met de verplichte paragrafen beperkt tot het centrale overzicht bij deze paragrafen. Met deze beperking wordt het meervoudig opnemen van dezelfde soort gegevens voorkomen.

Daarnaast zijn er een aantal fundamentele opgaven die eigenlijk pas geadresseerd kunnen worden bij een nieuwe Statenperiode.

Dit is ten eerste een streven naar transparantie en eenvoud. Dit start met een coalitieakkoord of collegeprogramma, dat op een sluitende wijze vertaald wordt in beleidskaders die naadloos aansluiten op de programma indeling van de begroting. Dit betekent ook dat doorlopend beleid opgenomen moet worden in de kaders. Dit vergt enerzijds strikte eisen voor beleidskaders, maar wellicht aan de andere kant ook meer flexibiliteit in de programma- en productindeling om aan te sluiten

bij de dagelijkse werkwijzen en herkenbaarheid voor GS, PS en ambtelijke organisatie te vergroten. Nu is er soms sprake van verschillende leefwerelden, tussen de dagelijkse praktijk en de financiële vertaling. Bijvoorbeeld doordat een beleidskader maar een deel van de middelen in een programma beslaat. Het uitgangspunt dat de programmastructuur zoveel mogelijk ongewijzigd moet blijven versterkt het beeld van deze verschillende leefwerelden. Een nieuwe balans hierin op weg naar de nieuwe Statenperiode is nodig. Een nieuw raamwerk waarbij een nieuwe digitale P&C cyclus op hoofdlijnen, in lijn met het BBV, wordt dan ondersteund door inhoudelijke beleidskaders. Dit zal ook bijdragen in verbetering in het spel van vraag en aanbod van informatie tussen Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten.

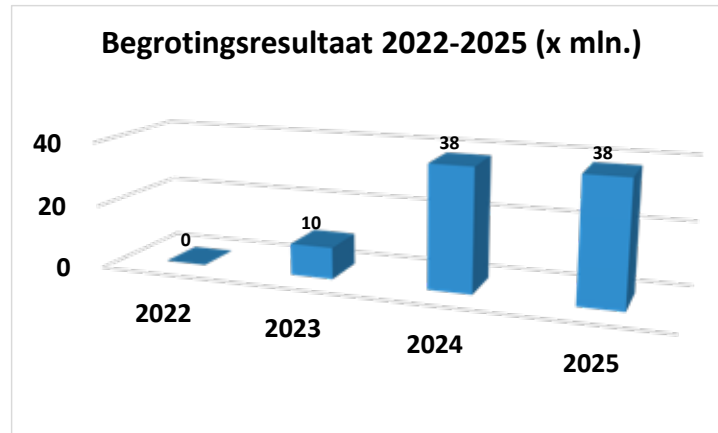
Ten tweede is het college nu reeds gestart met een projectgroep om scherp- te en logica te brengen in de structurele en incidentele dekking. Wij constateren dat de intensiveringsmiddelen niet per definitie een intensivering zijn, maar soms simpelweg nodig om een ingezette richting te kunnen blijven ondersteunen. Intensiveringsmiddelen worden daarbij voor verschillende doelen ingezet, passend bij het integrale karakter van maatschappelijke opgaven. Anderzijds worden ook sommige structurele, wettelijke taken met incidentele middelen gefinancierd. Hierbij moet gezocht worden naar een balans tussen realisme in waar we een structurele financiële opgave hebben en het voorkomen van vanzelfsprekendheid en daarmee gemakzucht bij de ontvangende partijen. Uiteindelijk biedt dit een scherper inzicht in wat de daadwerkelijke vrije ruimte is, laat dit zien hoe efficiënt we onze wettelijke taken uitvoeren. En expliciteert het waar wij als Provincie juist onze accenten leggen. Dit maakt ook de politieke keuzes eerlijker en harder, omdat duidelijk wordt ten koste waarvan een bepaalde keuze gaat. Nieuw voor oud. Dit past bij de reeds enkele jaren gecommuniceerde nieuwe financiële werkelijkheid. Dit sluit bovendien goed aan bij het ingezette IPO onderzoek, aangezien het helpt om richting Rijk inzichtelijk te maken waar de knelpunten liggen en waar wij als Provincie veel doen (en gaten dichtlopen die het Rijk laat vallen).

De financiële spelregels voor deze Statenperiode liggen grotendeels verankerd in de afspraken vanuit de Herfstbrief 2019 en de Financiële verordening 2020. Tegelijk zien wij aanleiding om hierop te verduidelijken en aan te vullen. Het accent ligt hierbij op de regel dat beleidsbudgetten in principe niet worden doorgeschoven naar volgende jaren, tenzij aan strikte voorwaarden is voldaan. De handhaving hierop, op basis van deze spelregels, zal wederom deze resterende statenperiode scherp zijn. De noodzaak hiertoe ligt in het feit dat onze snel veranderende omgeving nauwelijks meer toe laat dat middelen beklemd blijven voor doelen die wellicht pas verder in de toekomst liggen. Er kan ook aanleiding zijn tot heroverweging, of het nu komt door Corona, algemene economische ontwikkeling of hoogwater. Te meer nu dit college slechts beperkt vrije ruimte heeft om accenten te leggen zullen prioriteiten waar nodig bijgesteld moeten worden.

Daarnaast beogen wij het, passend binnen bij de titel van deze memorie, het accent te verleggen van begroten naar realisatie. Hierbij staat efficiënte doelrealisatie voorop en niet de beschikbare financiële ruimte bij de beleidskeuzes. Is het doel gerealiseerd, valt het restant vrij.

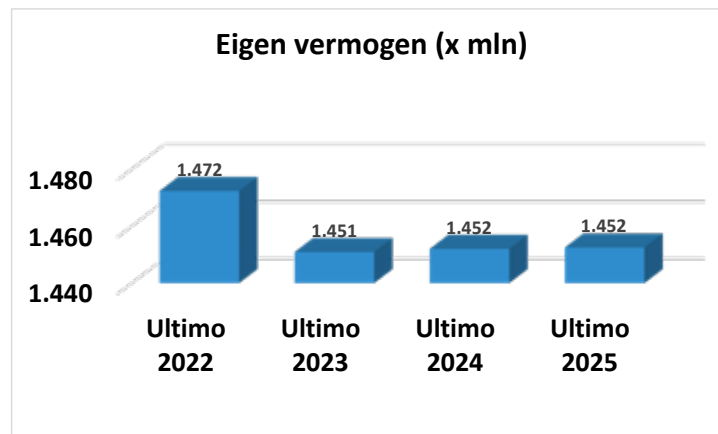

Begroting 2022 op hoofdlijnen

De begroting 2022 met een totaal omvang van € 546,1 mln. ligt (structureel) sluitend ter vaststelling voor. In 2022 was sprake van een incidenteel tekort ad € 3,2 mln. Dit is opgelost door een incidenteel overschot uit 2021 hiervoor in te zetten.

Ook voor 2022 en de bijhorende meerjarenraming geldt dat er sprake is van structureel en duurzaam evenwicht. Ook de invulling van de € 50 mln. taakstelling ligt nog op koers. Inmiddels is € 44 mln. gerealiseerd en resteert nog € 6 mln. (12%). Er is voor 2022 nog een totaalbedrag van € 12,4 mln. aan intensiveringsmiddelen beschikbaar.

Het totale Eigen Vermogen bedraagt per 1-1-2022 € 1,47 mld. Er is daarbij sprake van een surplus in het weerstandsvermogen van € 993 mln. Daarnaast beschikt de provincie over een ruime onbenutte belastingcapaciteit. De positie van vaste schulden is laag (€ 53 mln.). Dit levert een voordelig solvabiliteitspercentage (EV/Totaalbalans) van ruim 81%.

Op basis van bovenstaande is sprake van een gezonde financiële huishouding. Tegelijkertijd staat deze positie (zoals eerder toegelicht in deze memorie) onder druk als gevolg van zowel eigen ambities als externe ontwikkelingen, waarbij een nieuwe financiële werkelijkheid zich aandient.

Colofon

Uitgave | Provincie Limburg

bezoekadres: Limburglaan 10 Maastricht | postadres: Postbus 5700 6202 MA Maastricht

tel.: +31 (0)43 389 99 99 | e-mail: postbus@prvlimburg.nl | www.limburg.nl

